

Turgunpulat Davlatov

Namangan davlat universiteti
"An'anaviy xonandalik va cholg'u
ijrochiligi" kafedrasi o'qituvchisi
E-mail: turgunpolatdavlatov2@gmail.com

O'ZBEK XALQ MUSIQA SAN'ATI RIVOJIDA MAHALLIY USLUBLARNING ROLI

Annotatsiya. Ushbu maqolada o'zbek xalq musiqa san'ati rivojida mahalliy uslublarning tutgan o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Xususan, Buxoro – Samarqand, Xorazm, Farg'ona – Toshkent va Surxondaryo – Qashqadaryo musiqa uslublarning shakllanish jarayoni, ularning o'ziga xos xususiyati, ijrochilik an'analari hamda milliy musiqiy merosni boyitishdagi roli yoritib beriladi. Maqolada mahalliy uslublarning tarixiy, ijtimoiy va madaniy omillar bilan uzviy bog'liqligi ilmiy manbalar asosida asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari o'zbek xalq musiqa san'atining rang-barangligini saqlash va uni zamonaviy musiqiy jarayonlar bilan uyg'unlashtirishda mahalliy uslublarning muhimligini ko'rsatib beradi.

Kalit so'zlar: ma'naviyat, milliy musiqa, san'at, tarbiya, folklor, qo'shiq, ta'lim, oila, ma'naviy hayot, repertuar, mahorat.

THE ROLE OF LOCAL STYLES IN THE DEVELOPMENT OF UZBEK FOLK MUSIC

Abstract. This article analyzes the role of local styles in the development of Uzbek folk music. Particular attention is given to the formation of the Bukhara – Samarkand, Khorezm, Fergana–Tashkent, and Surkhandarya–Kashkadarya musical styles, as well as to their distinctive modal, rhythmic, and performance characteristics. The study examines their contribution to the enrichment of the national musical heritage and highlights their close interconnection with historical, social, and cultural factors. The findings demonstrate the importance of local styles in preserving the diversity of Uzbek folk music and in harmonizing it with contemporary musical processes.

Keywords: *uzbek folk music, local styles, musical traditions, modal system, rhythm, performance practice, cultural heritage, regional schools.*

O'zbek xalq musiqa san'ati milliy madaniyatimizning ajralmas va muhim tarkibiy qismi bo'lib, u asrlar davomida xalqning ijtimoiy hayoti, dunyoqarashi, urf-odat va an'analari bilan chambarchas bog'liq holda shakllanib kelgan. Ushbu san'at turi o'zining boy janrlar tizimi, rang-barang ohanglari hamda o'ziga xos ijrochilik maktablari bilan ajralib turadi. Ayniqsa, har bir hududga xos bo'lgan mahalliy musiqa uslublari o'zbek xalq musiqasining betakrorligini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Bugungi kunda globallashtirish jarayonlari, zamonaviy musiqiy oqimlarning kuchayishi sharoitida milliy musiqa merosini asrab-avaylash, uni ilmiy jihatdan o'rganish va rivojlantirish dolzarb masalalardan biriga aylanmoqda. Shu nuqtayi nazardan, o'zbek xalq musiqa san'ati rivojida mahalliy uslublarning o'rni, ularning tarixiy shakllanish bosqichlari va badiiy-estetik ahamiyatini tadqiq etish muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolada o'zbek xalq musiqa san'ati taraqqiyotida mahalliy uslublarning roli, ularning o'zaro mushtarak va farqli jihatlari, shuningdek zamonaviy ijrochilik amaliyotidagi ahamiyati ilmiy manbalar va tahliliy yondashuv asosida yoritib beriladi. Tadqiqot natijalari milliy musiqa merosini saqlash va uni kelajak avlodga yetkazishda nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo'lishi bilan ahamiyatlidir.

O'zbekistonda barcha sohalar qatorida madaniyat va san'at zamonaviy talablar asosida takomillashib bormoqda. O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 20-yanvardagi O'RQ-668-son "Madaniy faoliyat va madaniyat tashkilotlari to'g'risida"gi qonuni hamda 2018-yil 28-noyabrdagi PQ-4038-son "O'zbekiston Respublikasida milliy madaniyatni yanada rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida", 2022-yil 2-fevraldagi PQ-112-son "Madaniyat va san'at sohasini yanada rivojlantirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarorlarini

qabul qilinishi bilan madaniyat tizimi, xususan, ijrochilik rivojlanishning yangi bosqichi boshlandi.

Ajdodlarimiz tomonidan yaratilib, asrlar osha bizgacha yetib kelgan bitmas-tuganmas musiqa merosi o'zbek xalqining yuksak badiiy didi va teran tafakkuridan yaqqol dalolat berishi tabiiydir. Zero moziydan shu kunga qadar mahalliy san'at ahli an'anaviy ijodiyotning shakl va navlarini tobora takomillashtirib, uning badiiy barkamol namunalarini avaylab-asrab, yangidan-yangi ijodkorlik sa'y-harakatlari ila milliy-ma'naviy boyliklarni doimo ko'paytira borganlar. San'atkorlar xalqning orzu-umidlarini, sevinch-u hayratlarini, quvonch-u qayg'ularini mumtoz ohanglar orqali nafosat va ezgulik olamiga tinglovchini oshno qilish hamda o'lmas qadriyatlar ila ruhiy-ma'naviy ozuqa berib kelganlar.

Ma'lumki, o'zbek musiqa ijodiyotida bir qator uslublar mavjud. Avvalo "uslub" so'ziga to'xtalib o'tamiz. Bu ibora birmuncha keng, aniqrog'i-yig'ma ma'noda jahon xalqlari musiqa san'atiga xos umummilliy yoki muayyan mintaqaviy xususiyatlar ifodalanadi. Jumladan, "Sharqona musiqiy uslub", "Ovro'pacha musiqa uslubi" kabi sozlar yaqqol misol bo'la oladi. Boshqa barcha badiiy ijodiyot ko'rinishlari qatori musiqada ham milliy o'ziga xoslikka aynan uslub atamasi yordamida qisqa va lo'nda tavsif beriladi.

Musiqiy asarlarning ichki tuzilish qonuniyatlari bu masalada yanada muhimroq ahamiyat kasb etadi. Ya'ni asosiy vositalarning o'zaro munosabatlarini belgilovchi mezonlardan u yoki bu uslub aniqlanadi. Xususan, "bir ovoqli" yoki "monodik", "ko'p ovoqli", jumladan, "garmonik", "polifonik", "gomofonik" nomli uslublar shular toifasiga kiradi. Yirik ijodiy yo'nalish va oqimlar, masalan, "klassitsizm", "romantizm", "impressionizm", "realizm" va boshqalar ham uslub tushunchasi bilan bevosita bog'liqdir.

Uslub so'zi yana bastakor, kompozitor, dirijyor, xonanda va sozandalar faoliyatini ijodiy jihatdan chuqurroq yoritish maqsadida ishlatiladi. Ayniqsa, u birorta mashhur san'atkorning ijodiy qiyofasini, betakror chizgi-qirralarini tahlil yoki qiyos ila ko'rsatishda baholi-qudrat xizmat qiladi. Shuningdek, "cholg'u

uslubi", "maqom uslubi", "yovvoyi" yoki "patnisaki uslub", "badiha uslubi", "zamonaviy uslub" singari rang-barang ma'nolarni bildiruvchi hollarni kundalik o'quv-nazariy va amaliy iste'molda tez-tez uchratib turish mumkin.

Ko'lami keng, serqatlam musiqa merosimizni tashkil etuvchi xilma-xil ko'hna namunalarning nota yozuviga tushirib, to'plab, ushbu yo'nalishda dastlabki ilmiy izlanishlar bilan shug'ullangan bir qator yirik mutaxassislar ish faoliyatida kuzatilgan uslubiy tafovutlarga o'z vaqtida alohida e'tibor berilgan. Ular bu haqda ilk bor qiziqarli ma'lumotlarni to'plab, teran ilmiy mushohadalar yuritganlar. Xususan, e'tirof etilganki, O'zbekiston hududining barcha vohalarida, qo'shni Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston, Turkmanistonda istiqomat qiluvchi o'zbeklar orasida, shuningdek, ayrim boshqa xorijiy mamlakatlarda azaldan tub o'zbek aholisi zich holda yashab kelayotgan yerlarda "musiqiy sheva"larning ko'rinishlari xiyla o'zgacha ekan. Kuzatilayotgan bunday ancha murakkab etnik, jo'g'rofiy, siyosiy-ijtimoiy, tarixiy-madaniy voqelikni to'laligicha qamrab olish, unga mukammal ta'rif-u tavsiflar berish qiyin masala, albatta. Bularning orasida hozirga qadar ko'lami jihatidan bir muncha kengligi, tarixan qadimiyligi, xususiyatlari bo'yicha benazir, betakrorligi bilan asosan to'rtta mahalliy uslub alohida-alohida ajratilgan bo'lib, o'zbek musiqashunosligida nisbatan atroflicha o'rganilgan. Ularning har biri muayyan hudud nomi bilan, ya'ni Buxoro-Samarqand, Xorazm, Toshkent-Farg'ona va Surxondaryo-Qashqadaryo mahalliy uslublari deb yuritiladi.

O'ziga xos mahalliy xususiyatlar marosim-maishiy musiqasida ham, noma'rosim kuy-qo'shiqchilikda ham, ashula va cholg'u ijrochiligida ham bevosita namoyon bo'ladi. An'anaviy uslublarning zaminida bitilgan hozirgi zamon asarlarida ham bu jihatlar, ozmi-ko'pmi, hamon namoyon bo'lishi mumkin.

Kasbiy musiqa ijrochiligi sohasida san'atkorlar ustoz-shogird an'anasini yuzaga keltirib, qadimdan bevosita qo'llagan holda faoliyat ko'rsatib kelganlar. O'zbekiston, Markaziy Osiyoning turli vohalaridagi taniqli xonanda, sozanda va bastakorlar bilan ular o'zaro yaqin aloqalarda bo'lishgan. Ularning O'rta va Yaqin Sharqqa, qolaversa, butun dunyoga mashhur bo'lgan olimlarimiz tomonidan o'ylab

chiqilgan musiqiy ilm-fan asarlaridan tajribali muallimlar yordamida, ko'plab maxsus nazariy risolalar orqali boxabar bo'lishgani ma'lumdir.

Toshkent-Farg'ona mahalliy-musiqqa uslubi. Ma'lumki, ushbu katta hududning aksariyat yirik shahar va qishloqlarida aholi zich joylashgan. Vohaning an'anaviy musiqqa ijodiyoti umummilliy, mahalliy, boshqa uzoq-yaqin qo'shni mintaqalardagi ayrim farqli xususiyatlari bilan ham tavsiflanadi.

Toshkent-Farg'ona mahalliy-musiqqa uslubi tuzilish jihatdan oddiy, ixcham hajmli, mavzu va mazmun doirasi bo'yicha xilma-xil kuy, qo'shiq hamda ashulalar bu hududda juda keng tarqalgan. Jumladan, bu o'lkada bu qancha xalqchil maishiy, marosim, shuningdek, erkin tarzdagi cholg'u va ayrim janrlar qatorida ayollar qo'shiqlari ham nihoyatda mashhurdir. Mazkur mintaqaga xos bo'lgan yana ko'plab terma, bolalar qo'shiqlari, lapar, yalla, ashula, katta yoki patnis (yovvoyi) ashula, chog'u kuy, bir qismi va turkumli maqom yo'llari, ko'proq chorvadorlikka ixtisoslashgan qishloq joylarda esa dostonlar asosiy o'rin egallaydi.

Farg'ona-Toshkent bastakorlik ijodiyotiga molik asarlar esa hajman kattaligi, tuzilishi nisbatan murakkabligi, ba'zida usluban mutlaq noyobligi bilan ajralib turadi. Tabiiyki, musiqqa ijrochiligidan kasbiy mezonlari ham yuqori darajada. Bu o'rinda ayniqsa katta ashula "milliy-mahalliy janr"ga yorqin namuna bo'la oladi. O'zbek milliy cholg'ularidan esa dutor, tanbur, sato, g'ijjak, qashqar rubobi, chang, nay, qo'shnay, sumay, kamay, nog'ora, doyra (childirma, chirmanda) kabilar juda keng qo'llanilib kelingan. Farg'ona-Toshkent maqom namunalari o'zining xalqchil, shinavandabop, xalq ashulalariga yaqinligidan dalolat beruvchi bir qator xislatlari bilan ta'riflanadi. O'zbek tinglovchilari orasida mashhur bo'lib ketgan sumay maqom yo'llari, "yovvoyi" yoki "patnisaki" maqom ashulalari, mumtoz cholg'u kuy hamda ularning noyob ijrochilik san'ati ham aynan shu hududning salohiyatli musiqqa madaniyatiga xosdir.

Buxoro-Samarqand mahalliy-musiqiy uslubi. O'rta Osiyoning eng qadimiy madaniy markazlaridan bo'lgan Samarqand va Buxoroning musiqiy-uslubiy xususiyatlari bir oz o'zgachadir. Jumladan, Zarafshon vodiysi hududida

istiqomat qiluvchi aholi musiqa merosida folklor hamda kasbiy ijodiyot qatlamlarining shakl, janr va ichki uslublari bir-birlaridan farq qilishi kuzatiladi. Asl ma'noda musiqa san'ati namoyandalari – bastakorlar, hofiz va sozandalar, musiqa olimlari, ular qatoridan o'z vaqtida saroyda xizmat qilganlari, butun o'lkamizda juda katta obro' va mavqega ega bo'lganlar. Ular mumtoz ashula, kuy, maqom va boshqa rivojlangan shakllardagi musiqa namunalarining ijodkorlaridir. Xassos ijrochi va bilimdon nazariyotchilardan bir qanchasi esa nafaqat O'zbekiston, butun Markaziy Osiyo, Islom sharqi bo'ylab shuhrat qozonganlar.

San'atchi – ayollardan tashkil topgan Sozanda nomli ijodiy guruhlar faoliyati shu voqea madaniyatining o'ziga xos jihatlaridan biridir. Guruh ishtirokchilari mahalliy – an'anaviy musiqa hamda jozibali raqslarning mohir ijrochilari sifatida omma orasida keng tanilgan. "Sozanda"ning ijro bisoti asosan kichik shakllarda, turfa mazmundagi o'zbek hamda tojik milliy kuy, qo'shiq va raqslardan iborat. Hozirda ham joylarda bunday an'analar yaxshi saqlangan.

Samarqand va Buxoro viloyatlaridagi qadimiy shahar hamda qishloqlarda qo'llanilgan milliy cholg'u turlarining son jihatdan ko'pligi va rang-barangligi bilan ta'riflanadi. Bu yerlarda sof cholg'u musiqasining boyligi, marosim va nomarosim mahalliy kuy-qo'shiqlarining o'ziga xosligi yaqqol kuzatiladi. Ya'ni o'zbek milliy san'ati serqirra ko'rinishlariga ega bo'lishi qatorida o'zining tub tamoyillari orqali yaxlitlik va mushtaraklikni namoyon qiladi.

Shuningdek, mazkur viloyatlarga xos o'zbek musiqa folklorining ayrim jihatlarini tojik xalq musiqasi bilan ma'lum darajada umumiylikni ham hosil qilgan. Tarixiy taqdirlari, urf-odatlarini, madaniyati va san'ati o'zaro chambarchas bog'liq bo'lmish ikkala qardosh xalqning ijodiyotidagi mushtarak an'analari mahalliy aholi ma'naviy hayotida muhim o'rin tutadi.

Buxoro aholisi o'rtasida "mavrigi" nomli nodir janr namunalari uchrashini, tojik tilida aytiladigan eski va zamonaviy qo'shiqlarning tarqalganligini aytish mumkin. Shuningdek, o'zbek hamda fors-tojik xalq va mumtoz she'riy namunalar

bilan uzviy bog'liq shashmaqom turkumidagi ustozona ashula yo'llar bunga eng yorqin misol bo'lib xizmat qiladi.

Xorazm mahalliy-musiqiy uslubi. Xorazm musiqa uslubi, avvalo, o'zining o'ta yorqin tusi va alohida jo'shqinligi va jozibadorligi bilan ajralib turadi.

Tarixdan ayonki, Xorazm diyori ham qadimiy va o'rta asr davrlarida butun Markaziy Osiyo xalqlarining katta madaniy-musiqiy o'choqlaridan biri bo'lgan. Ko'hna Xorazmning o'ziga xos mahalliy udum va an'analari barcha turmush jabhalarida o'z aksini topganligini ham e'tirof etish mumkin.

Bundan o'zgacha xislatlar asosan yerli xalq musiqasining janr tarkibida, jumladan, suvora, maqom yo'llari, dostonchilik, xalfachilik, raqs kuylarida kuzatiladi. Shuningdek, bu musiqaning kuy-ohanglari hamda usullari tabiatida, mavjud musiqiy cholg'ulari va ulardagi ijrochilikda sezilarli darajada o'z aksini topadi.

Xususan, O'zbekistonning boshqa hududlarida doston janri ko'proq she'riy-badihali uslubga moyildir. Xorazmda esa dostonlar musiqiy jihatdan ifodalibroq tabiati, shaklan rivojlangan xalqchil kuy va nomlari bilan farq qiladi. Uzoq o'tmishda qo'biz, keyinchalik do'nбира jo'rlicida dostonlar aytilgani ma'lum. So'nggi zamonlarda dutor, ba'zida ozarbayjon tori yoki tarkibida asosan g'ijjak, dutor, bulamon va doyradan iborat ixcham an'anaviy ansambl ishtirokida doston aytish bu yerlarda odat tusiga kirgan.

Xorazmda qo'llanilgan milliy musiqa cholg'ulari ham ayrim o'zgacha xususiyatlari bilan farqlanadi. Jumladan, bulamon respublikamizning faqat ushbu viloyatida hamda yaqin qo'shni hududlarda tarqalgan. Mahalliy surnayning ham o'zgacharoq tuzilishi va yangrashi ma'lum. Taxminan XIX asrning ikkinchi yarmidan e'tiboran to bugungi kungacha Xorazmda garmon sozi keng qo'llanib kelinmoqda. Ammo ayni chog'da bu viloyatda qadimgi do'mbira mutlaqo amaliyotdan chiqib ketgan. "Xalfa" nomli ayollar ijodiy guruhlarining noyob ijro bisoti ham huddi shu o'lka mahalliy uslubining o'ziga xos alomatlaridan biridir [4, 64-b].

Kavkaz xalqlarining “tor” nomli mashhur cholgʻusi XX asrning boshlarida oʻz imkoniyatlari boʻyicha oʻzbek sozandalariga juda maʼqul keldi. Bu jarangdor cholgʻu zamonaviy qoʻshiq va ashula ijrochiligi joʻrligida dastavval Xorazmda qoʻllanila boshlangan.

Yana bir qator milliy musiqa cholgʻularining tuzilishida, ularning anʼanaviy ijrochilik yoʻllarida ham oʻzgacha holatga duch kelish mumkin. Masalan, Xorazmga dutor kosaxonasining hajmi nisbatan kichikligi, dastasi biroz kichikroq, yaʼni ingichkaroq va kaltaroqligi bilan Fargʻona vodiysi va Toshkentda rasm boʻlgan anʼanaviy dutordan farq qiladi. Mahalliy – anʼanaviy dutor ijrochiligining kasbiy, jumladan, sof cholgʻu yoki maqomga mos chalish uslublari ham muayyan mushtarakligi qatorida oʻzaro birmuncha farqlanadi. Shu bilan birga taʼkidlash joizki, Xorazm vohasining musiqiy uslubida qoraqalpoq, turkman, ayrim kavkaz xalqlari, jumladan, ozarbayjon xalq musiqasi bilan muayyan darajada yaqinlik bor.

Surxondaryo – Qashqadaryo mahalliy musiqiy uslubi. Oʻzbekistonning eng janubida joylashgan ikki viloyat – Surxondaryo va Qashqadaryoda istiqomat qiluvchi tub aholining katta qismi, respublikamizning boshqa qadimiy oʻlkalaridan farqli oʻlaroq, yaqin oʻtmishda ham asosan chorvachilik bilan shugʻullangan. Turmush sharoiti ham shunga moslashgan edi. Aholining faqat maʼlum qismigina dehqonchilik, bogʻbonchilik, har xil hunarmandchilik ishi bilan band boʻlgan. Shu boisdan asl mahalliy musiqa folkloridan koʻproq terma (choʻblama) hamda ommaviy, jamoa qoʻshiqlari katta oʻrin tutgan. Bular qatorida doʻmbira kuylari, chorvadorlar hayoti va mehnati bilan bogʻliq boʻlgan maishiy mavzulardagi aytim va kuylar yetakchilik qilgan.

Qashqadaryo va Surxondaryo hududlarida joylashgan shahar va qishloqlarning musiqa madaniyatida kasbiy dostonchilik juda qadimgi davrlardan beri markaziy oʻrin tutib kelgan. Uning ijodkor-u bayonchilari hisoblanmish “baxshi”lar hamisha el-yurt ardogʻida boʻlishgan. Oʻzbekistonning boshqa viloyatlariga qiyos qilganda oʻtmishda mazkur oʻlkaning qishloq joylarida amalda qoʻllanilgan cholgʻu asboblari nisbatan chegaralangan edi [2, 128-b].

Bu yerlarda asosan do'mbira, nay, changqobuz, doyra kabi sozlar kengroq tarqalgan. Ammo Surxondaryoda uning hududida o'tkazilgan arxeologik qazilmalar natijasida topilgan musiqa madaniyatiga oid bir qator ashyoviy dalillar (masalan, Ayritom toshtaxtasi, devoriy suratlar, terrakota haykalchalari va boshqalar) bu o'lkada yirik shaharlarga xos san'atkorlik an'analari juda qadimgi davrlarda shakllanganligini isbotlaydi. Ko'hna manbalarda, mashhur (ba'zi taxminlarga ko'ra ilohiy) sozandalarning ramziy qiyofalari, mukammal shakllardagi sharqona torli, damli, zarbli cholg'ular yuksak mahorat bilan tasvirlangan.

Yangi O'zbekiston, Uchinchi Renessans poydevorini yaratishni muallimlarsiz tasavvur etib bo'lmaydigan haqiqatdir. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev o'z chiqishlarda: "Ma'naviyatning ikki qanoti bor, biri – iqtisod, ikkinchisi – ma'naviyat", – deb ta'kidlagan edilar. Shu boisdan ham bolalar musiqa va san'at maktablari, umumta'lim maktablarida musiqa madaniyati fanini sifat jihatdan takomillashtirish davlatimiz rahbarining doimiy e'tiborida bo'lib kelmoqda.

"Xalqimizning istiqloлга erishish munosabati bilan azaliy qadriyatlarimizni tiklash, o'z tariximizni, milliy urf-odat va an'alarimizni, ma'naviy va shu jumladan, badiiy merosimizni atroflicha o'rganish hamda undan bahramad bo'lish imkoniyati vujudga keldi. O'zbek xalqining musiqa merosi juda boy va qadimiy tarixga ega. Uning ajoyib an'analari hozirgi kunda ham o'z badiiy va estetik qiymatini saqlab kelmoqda. Bu an'alar zamonaviy o'zbek musiqa madaniyatining ajralmas qismini tashkil qiladi" [1, 73-b].

Qadim-qadim zamonlardan ona-zaminimiz o'zining boy ma'naviy merosi, yuksak madaniyati, urf-odat, marosim va an'analari bilan jahon sivilizatsiyasida munosib o'rin egallagan. Bu o'lka xalqlarining buyuk siymolari dunyo ilm-fani va madaniyatining barcha sohalari rivojiga o'zlarining munosib hissalarini qo'shib kelganlar. O'zbek xalq musiqasining mahalliy uslublarini o'rganishdan asosiy maqsad o'quvchilarni an'analarga boy va badiiy yetuk xalq musiqa ijodi namunalardan bahramand etish hamda shu asosda ularda o'tkir did, yuqori badiiy

saviya va nafis tuyg'ularni shakllantirishdan iborat. Ayni vaqtda, ko'p asrlar davomida yashab kelgan avlod-ajdodlarimiz ma'naviyatining, barkamol ruhiyatining sadolardagi intixosi bo'lgan milliy kuy, qo'shiqlarimiz yosh avlod qalbidan o'rin olarkan, ularni o'z vataniga, xalqiga sadoqatli va mehr muruvatli bo'lishga, azaliy qadriyatlarimiz va o'ziga xos betakror an'analarimizni e'zozlashga, ona-yurt merosining bugungi kundagi haqiqiy vorislari bo'lishga, demak, milliy istiqlol zaruratini teran his etishga da'vat etadi.

Ajdodlarimiz tomonidan asrlar davomida yaratilib, zamonlar osha bizgacha yetib kelgan boy musiqa merosimizning turfa, noyob, usluban o'ziga xos va o'ziga mos tabiati uning juda qadimiyligidan, kuchli va bitmas-tuganmas salohiyat sarchashmalaridan dalolat beradi. Shuningdek, bular xalqimizining har qancha faxrlanishga arzigulik ulkan va bebaho madaniy – ma'naviy xazinasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Кароматов Ф. Ўзбек халқ музыка мероси. – Тошкент: Фан, 1972. – 240 б.
2. Кароматов Ф. Ўзбек дostonчилик санъати. – Тошкент: Фан, 1980. – 178 б.
3. Иbrohimov O. O'zbek xalq musiqa ijodi. 1-qism. – Toshkent: 1994. – 220 б.
4. Tursunov S. Surxondaryo baxshichilik maktabi. – Toshkent: Musiqa, 2008. – 168 б.
5. Ражабий Й. Ўзбек халқ музыка ижодиёти. – Тошкент: Ўқитувчи, 1979. – 220 б.
6. Yunusov R. O'zbek xalq cholg'ulari va ijrochilik an'analari. – Toshkent: Musiqa, 2004. – 192 б.
7. Abdurahimov B. "Xalq musiqasi merosidagi mumtoz asarlarning ashula va raqs ansambllari repertuari uchun ahamiyati". Research Focus 4.Special Issue 3 (2025): 296–299.

8. Abdurahimov B., Do'smurodov B. Maqomlarni targ'ib qilishdagi yutuq va ba'zi bir muammolari //Scientific progress. – Toshkent, 2021. – №. 6. – B. 847-850.

9. Inatullayev B. (2019). Social-cultural factors of human socialization process. Scientific Bulletin of Namangan State University. – 2019. – № 1(10). – P. 165-170.